

OSAKASKUNTATOIMINNAN KIINNOSTAVA HISTORIA JA OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET

Ivalo 4.11.2025

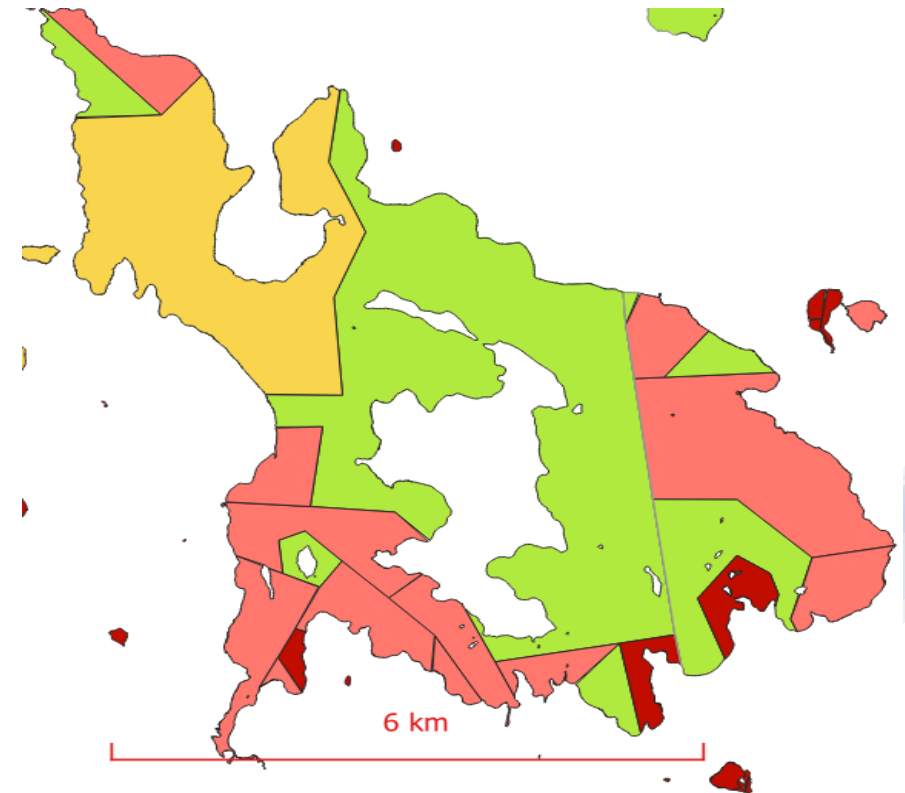
ESITELMÄN SISÄLTÖ:

1. OSAKASKUNNAN/KALASTUSKUNNAN HISTORIA
2. OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA
3. KALASTUSOIKEUS
4. OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET
5. OSAKASKUNTA TOIMINTA
6. ERITYISEN ETUUDEN OSAKASKUNTA/erityisperusteinen kalastusoikeus
7. JÄRJESTÄYTYNYT JA JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA
8. LINKIT

1. OSAKASKUNNAN/KALASTUSKUNNAN HISTORIA

- ☐ Osakaskunta on yhteisö, joka hallinnoi yhteistä vesialuetta.
- ☐ Suomessa kalavesien käyttö perustui perinteisesti talokohtaiseen omistukseen ja yhteisölliseen hallintaan.
- ☐ Historia juontaa juurensa pitkälle keskiajalle.
- ☐ Ne muodostuivat alkujaan, kun kylien ja talojen omistamia vesialueita/maa-alueita ryhdyttiin hallinnoimaan yhteisesti (ISOJAKO).
- ☐ Alettiin jakaa yhteisiä peltoja ja niittyjä yksityistiloiksi. Ja yhteisiksi alueiksi jäivät mm. vesialueet, kiven- ja savenottopaikat.
- ☐ Kalastus oli tärkeä elinkeino, ja vesialueet olivat arvokkaita resursseja

2. OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA

❑ Ensimmäinen Kalastuslaki 1724 (Suomen Kalakirjasto)

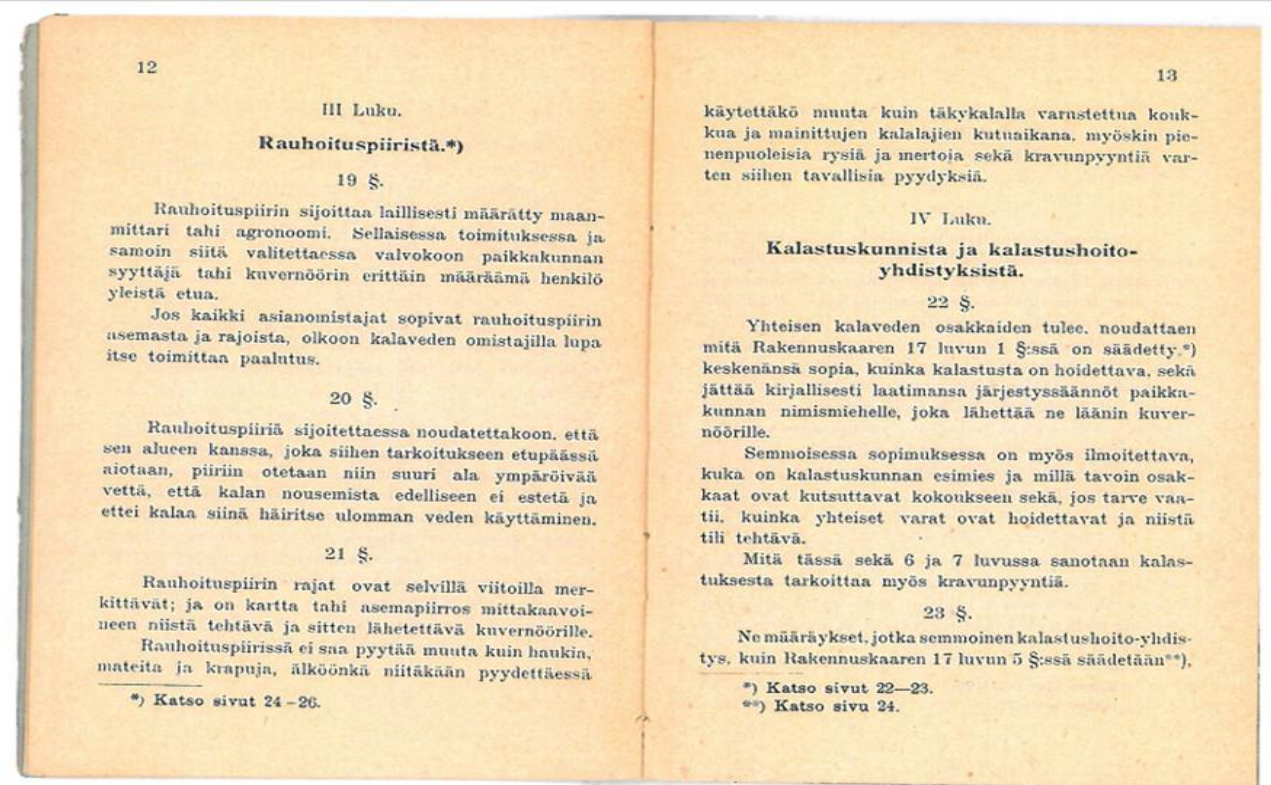
❑ Kalastuslaki 1865:
Kalastusoikeudet kuuluivat maanomistajille.

Vesialueita hallittiin **yhteisalueina** (kylät)

❑ Kalastuslaki 1903

❑ Lailliset kalastustavat, rajoitukset,
KALASTUSKUNTA JA
KALASTUSHOITOYHTYMÄT

❑ Esimies ja järjestyssäännöt kunnan nimismiehelle, joka lähettää ne läänin kuvernöörille.

OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA

Kalastuslaki 1951

- ☐ *Yhteisen kalaveden osakkaat muodostavat kalastuskunnan.*
 - ☐ *Kalastusoikeus vesialueella vesialueen omistajalla.*
 - ☐ *Sellaisen tilan omistaja, jolla kalastustorppain lunastamisesta annetun lain (16/ 24) nojalla on oikeus kalastukseen yhteisellä vesialueella, on kalastuskunnan osakas*

Kalastuslaki 1982

- ☐ Useille kiinteistöille yhteisesti kuuluvan kalaveden osakkaat muodostavat kalastuskunnan, jonka toimielimiä ovat **kalastuskunnan kokous ja johtokunta**. Ne, joilla on **kalastusoikeus koskitilan alueella**, muodostavat yhdessä koskitilan omistajan kanssa **kalastuskunnan**, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta.

Kalastuslaki 2016

- ☐ Yhteisalue lain mukaisesti **osakaskunta**

The screenshot shows the website of Suomen Kalakirjasto. The header features a logo with a fishing net and the text 'Suomen Kalakirjasto MUONIO'. Below the header is a navigation bar with links: ETUSIVU, TIETOKANTA, SARJAJULKAISUT, LEHOET, **KALASTUSLAIIT**, PINTAA SYVEMMÄLTÄ, KALAKIRJASTON UUTISIA, VIRTUAALIKIRJASTO, LINKIT, YHTEYSTIEDOT, KUVAGALLERIA, PERHOSARJA, KALASTUSTARVIKELUETTELOT, KALAKIRJALLISUUDEN PUUTELUETTELO, ARKISTO, ESINEET, BAMBUVAVAT - TAPANI SALMI. The main content area is titled 'HAKU TIETOKANNASTA' and includes links for 'SUOMI | PÅ SVENSKA | IN ENGLISH', 'Kalakirjasto auki vain tilauksesta. Tiedustelut 0451204705', 'Suomen Kalakirjaston avajaiset 25.8.2018', and 'Suomen Kalakirjaston juhlaseminaari 23.11.2017'. The article 'Kalastuslaki 1951' is highlighted, with a sub-header 'Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamiseksi'. The text of the law is visible, starting with 'Annettu Helsingissä 28. päivänä syyskuuta 1951' and 'Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:'. The article is divided into sections: 1 luku, Kalastusoikeus, 1§, Kalastusoikeus vesialueella on, jäljempänä mainittavin poikkeuksin, sienen omistajalla, 2§, Meressä kylänrajan ulkopuolella sekä niissä merenrantavesissä ja niiden meren saarien ja luotojen luona, jotka kuuluvat valtiolle, mutta eivät ole minkään tilan omia eivätkä erityisillä ehdoilla kenenkään hallussa, olkoon jokaisella Suomen kansalaisella oikeus harjoittaa kalastusta, mikäli ei ole toisin määrätty tai vastedes määrätä, Edellä 1 momentissa mainitun kalastusoikeuden kieltämisestä tai rajoittamisesta säädetään asetuksella, 3§, Järven selällä kylänrajan ulkopuolella olkoon siihen ulottuvassa kunnassa asuva oikeutettu harjoittamaan onkimista ja muuta koukkukalastusta. Kuntain on yhteisesti päätettävä, saadaanko sanotussa järvenosassa harjoittaa muutakin kalastusta, 4§.

3. KALASTUSOIKEUS

- Omistukseen perustuva kalastusoikeus, (valtion, useamman tilan ja yksityinen vesialueen omistaja)
- Erityisperusteiset kalastusetuudet
- Yleiskalastusoikeudet (esim. onkiminen, pilkintä)

4. OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET

- ❑ Osakaskunta on yhteisalueen tai yhteisen erityisen etuuden omistajien hallinnollinen elin. Osakaskunnan tehtävänä on hallinnoida ja kehittää yhteistä aluetta osakkaiden eduksi sekä huolehtia alueen kestävästä käytöstä ja hoidosta.
- ❑ Osakaskuntatoiminta perustuu **yhteisaluelakiin (758/1989)** ja **kalastuslakiin (2016)**, jos kyseessä on vesialueiden osakaskunta.
- ❑ Yhteisalueelain uudistaminen on parhaillaan käynnissä Suomessa ja sen tavoitteen on:
 - Etäosallistumisen mahdollistaminen.
 - Osakaskuntien yhdistämistoimitusten edistäminen.
 - Terminologian ja sääntelyn selkeyttäminen.
 - Osakkaiden tasapuolisen kohtelun parantaminen(tiedonsaannin parantaminen).

Asiasta lisätietoa Lapin kalatalousaluepäivillä
13.11.2025.

The screenshot shows the FINLEX website interface. At the top, there is a navigation bar with links: Etusivu, Lainsäädäntö, Oikeuskäytäntö, Viranomaiset, Valtiosopimukset, Hallituksen esitykset, and Julkaisut. Below the navigation bar is a search bar with the text "Hae aineistosta" and a search button. The main content area displays the document "18.8.1989/758" under the heading "Yhteisaluelaki". It includes a table of contents with links to the document's version, the law itself, and a list of related documents. The right sidebar contains a section for "Ajantasainen lainsäädäntö" and a "Sisällysluettelo" for the document.

5. OSAKASKUNTA TOIMINTA

- ☐ Osakaskunnat hallinnoivat edelleen huomattavia vesialueita Suomessa ja ovat tärkeässä roolissa kalastuslupien myöntämisessä sekä vesistöjen hoidossa.
- ☐ Toimivat oikeushenkilöinä ja niiden päätöksentekoa säätelee yhteisaluelaki ja kalastuslaki ja järjestäytyneellä osakaskunnalla säännöt.
- ☐ Osakaskunta on aina olemassa; joko järjestäytynyt tai järjestäytymätön.
- ☐ Osakkaita ovat yhteisen alueen osakas kiinteistöjen osakkaat tai erityisen etuuden osakkaat.
- ☐ Päätösvaltaa käyttää osakaskunnan kokous.

5. ERITYISEN
ETUUDEN
OSAKASKUNTA/
Erityisperusteinen
kalastusoikeus
(Yhteisaluelaki 2 §
ja kalastuslaki 6§)

Perustuu:

- Ylimuistaiseen nautintoon
- Historiallisista sopimuksista tai asiakirjoista
- Lainsäädännöllisistä erityistapauksista

Kiistat ja epäselvyydet

Liittyy **oikeudellisia epäselvyyksiä**, esimerkiksi siitä, kuka omistaa vesialueet ja kalastusoikeudet.

Osakaskunnan järjestäytyminen vaatii osakasluettelon (osuuksien määräytyminen) ja kiinteistötunnuksen -> Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterissä omistajaksi on esim. voimayhtiö tai Suomen valtio (lainhuuto), eikä kalastusoikeutta ole huomioitu.-> AVI ei hyväksy sääntöjä.

Esimerkkejä erityisperusteisista kalastusoikeuksista

1. Vanhojen tilojen oikeudet

Tilan perustamisasiakirjoihin saatettiin kirjata oikeus kalastaa esimerkiksi:

"kalastus yhteinen kylän miesten kanssa"

"Inarinjärvessä kalastus yhdessä muiden tilallisten kanssa"

"läheiset tunturijärvet joko yksin tai yhdessä kyläläisten kanssa"

2. Perinteiset pyydykset (lohipadot)

Verkkojen, rysien ja katiskojen käyttö on ollut osa suomalaista kalastuskulttuuria jo kivikaudelta lähtien. Näitä menetelmiä käytettiin erityisesti järvi- ja jokialueilla, ja ne siirtyivät sukupolvelta toiselle osana paikallista elinkeinoa.

3. Erävesien kalastus

Esihistoriallisella ajalla harjoitettiin kausiluonteista kalastusta kaukaisilla vesillä. Tämä loi perustan myöhemmille pysyville kalastusoikeuksille, kun alueille syntyi vakituista asutusta.

7. JÄRJESTÄYNYT JA JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA

JÄRJESTÄYNYT OSAKASKUNTA

- ☐ Päätösvalta osakaskunnan kokouksella
- ☐ Koolle kutsuu hoitokunta
- ☐ Aluehallintovirasto vahvistaa säännöt
- ☐ Hoitokunta/toimisisijamallisäännöt

JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA

- ☐ Päätösvalta osakaskunnan kokouksella
- ☐ Kokouksen koolle kutsuu osakas

8. LINKIT

☐ KALATALOUDEN KESKUSLIITTO

- ☐ [Osakaskunnat - Kalatalouden Keskusliitto - Ahven.net](#)

☐ LAPIN KALATALOUSKESKUS

- ☐ [Osakaskunnat - Lapin Kalatalouskeskus ry neuvoo kalatalousasioissa](#)

☐ MAANNITTAUSLAITOS

- ☐ [Yleistä yhteisistä alueista | Maanmittauslaitos](#)

☐ ALUEHALLINTOVIRASTO

- ☐ [Osakaskunnat - Rakentaminen, asuminen ja osakaskunnat - Luvat, ilmoitukset ja hakemukset - Yritys tai yhteisö – Aluehallintovirasto](#)

☐ LAPIN ELY-KESKUS

- ☐ [Kalatalousalueet ja kalavesien omistus - ely - ELY-keskus](#)

